

Zaudējumu atlīdzība

Publicēts: 18.09.2020.

Jebkura persona, gan patērētāji, gan tirgus dalībnieki, kas cietuši zaudējumus konkurences tiesību pārkāpuma rezultātā, saskaņā ar Konkurences likumu ir tiesīgi prasīt no pārkāpējiem šo zaudējumu atlīdzināšanu.

Zaudējumus var ciest ne tikai tiešie konkurences tiesību pārkāpēju preču vai pakalpojumu klienti, bet arī tie patērētāji, kas preces vai pakalpojumus iegādājušies no uzņēmuma, kas savas cenas bijis spiests celt citu uzņēmumu – savu piegādātāju – īstenota pārkāpuma, piemēram, cenu karteļa vai dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas rezultātā.

Kāpēc ir būtiski pieprasīt zaudējumu atlīdzināšanu

- Lai atlīdzinātu cietušajiem pretlikumīgi nodarītos zaudējumus
- Lai pēc iespējas mazinātu kropļojumu, ko tirgum nodarījis pārkāpums

Lai arī Konkurences padomes lēmums liek pārtraukt pārkāpumu un paredz naudas sodu, tas nespēj atjaunot tirgū tādu stāvokli, kāds bija pirms pārkāpuma. Uzliktie naudas sodi visbiežāk sasniedz tikai daļu no pārkāpēja nelikumīgi gūtās peļņas un, ja cietušie nepieprasa nodarīto zaudējumu atlīdzību, pārkāpējam ir iespējas to paturēt un turpināt izmantot, tādējādi nodrošinot sev nepamatotas priekšrocības un labākus tirgus apstākļus

- Lai atturētu citus uzņēmumus no Konkurences likuma pārkāpšanas
- Cietušo zaudējumu atlīdzības prasības papildus iespējai saņemt sodu var būt nozīmīgs apstāklis, kas var atturēt uzņēmumus no negodprātīgas rīcības

Kā pieteikt zaudējumu atlīdzības prasību

- Vēršoties Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā
- Lai to vieglāk izdarītu, nepieciešami pierādījumi. Visbiežāk – pirkumu apliecinājoši dokumenti

Jāņem vērā, ka konkurences tiesību pārkāpumi ir ilgstoši, kā rezultātā no patērētāja veiktā pirkuma līdz pārkāpuma konstatācijas brīdim var paiet laiks, kas pat vairākas reizes pārsniedz preces garantijas termiņu. Tāpēc patērētājiem būtu ieteicami saglabāt veikto pirkumu apliecinājošus dokumentus, lai nepieciešamības gadījumā tos varētu izmantot.

- Prasību tiesā var pieteikt ne vien individuāli patērētāji, bet arī patērētāju nevalstiskās organizācijas – tās var uzņemties ar prasību celšanu saistītās grūtības, un jo īpaši gadījumos, kad individuāli patērētāja zaudējumi ir samērā niecīgi, tomēr visi zaudējumi kopumā veido pietiekoši ievērojamu summu.

Labs piemērs šajā gadījumā ir [Lielbritānijas patērētāju organizācijas „Which”](#) paveiktais futbola kreklu karteļa lietā, nodrošinot kompensāciju patērētājiem, kas karteļa vienošanās laikā bija iegādājušies futbola kreklus.

Kā aprēķināt zaudējumu apmēru

- Persona, kura cietusi zaudējumus konkurences tiesību pārkāpuma dēļ, ir tiesīga prasīt un saņemt no pārkāpēja zaudējumu atlīdzību, tai skaitā atrauto peļņu un procentus no dienas, kad zaudējumi radušies, līdz dienai, kad samaksāta zaudējumu atlīdzība, lai nodrošinātu tādu stāvokli, kāds personai būtu bijis, ja konkurences tiesību pārkāpums nebūtu izdarīts.
- Ja konkurences tiesību pārkāpuma radīto zaudējumu, tomēr praktiski nav iespējams vai ir pārmērīgi grūti precīzi noteikt zaudējumu atlīdzības apmēru, tiesa ir tiesīga zaudējumu atlīdzības apmēru novērtēt, balstoties uz lietā esošajiem pierādījumiem, atkāpjoties no Civillikumā noteiktā tiesisku pierādījumu patīcamības pakāpes pierādīšanas standarta.
- Vienlaikus jāņem vērā, ja pārkāpums izpaužas kā kartēļa vienošanās, tiek prezumēts, ka pārkāpums radījis kaitējumu un tā rezultātā cena paaugstināta par 10 procentiem, ja vien netiek pierādīts citādi.
- Atlīdzības apmēra noteikšanai var izmantot Eiropas Komisijas Konkurences Ģenerāldirektorāta izstrādāto diskusiju dokumentu, kurā sniegts ieskats par ES konkurences noteikumu pārkāpumu radīto kaitējumu dažādām cietušo personu kategorijām un izklāstītas dažas no pašreiz izmantotajām metodēm un paņēmieniem, lai noteiktu cietušajām personām radītā kaitējuma apmēru. Ar Eiropas Komisijas Konkurences Ģenerāldirektorāta izstrādāto diskusiju dokumentu [var iepazīties šeit](#).

<https://www.kp.gov.lv/lv/zaudejumu-atlidziba>